

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 15.11.2023

§ 133

Valtuustoaloite: Leikkialueiden talvikunnossapidon aloittaminen Lahdessa

1346/00.01.01.03/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kunnossapitohortonomi Seija Nurkkala p. 044 416 3997

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupungininsinööri Lastikka Mika

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Kaupunginvaltuusto palautti asian uudelleen valmisteltavaksi 12.6.2023 § 63. Palautusehdotuksen perustelut ovat pöytäkirjan liitteenä.

Valtuutettu Anna Kaisa Kupiainen ja 18 muuta valtuutettua tekivät 13.3.2023 seuraavan aloitteen:

”Lahden tulee aloittaa leikkialueiden talvikunnossapito

Valtuutetun aloiteoikeutta käyttäen, me allekirjoittaneet esitämme, että Lahti ottaa käyttöön leikkialueiden talvikunnossapidon. Lahdessa on tällä hetkellä 156 leikkialuetta, joista lähimmälle leikkialueelle on matkaa keskimäärin 0,5-1 kilometriä. Kaikki leikkialueet ovat käytettävissä myös talvella. Niissä ei ole kuitenkaan varsinaista talvikunnossapitoa eli lunta / jäätä ei poisteta kuin erikoistapauksissa (lähde: Lahti.fi). Leikkialueiden

talvikunnossapito ei kuitenkaan ole tavatonta Suomessa. Leikkialueita talvikunnossa pidetään mm. Rovaniemellä, Joensuussa ja Jyväskylässä. Myös Kuopiossa leikkipuistoihin aurataan kulkuväyliä.

Rovaniemellä talvisin leikkipaikkoja huolletaan kuudellatoista (16) leikkipaikalla. Yhteensä Rovaniemellä on n. 80 leikkipaikkaa (lähde: Rovaniemi.fi)

Joensuussa kaupunki pitää osaa leikkipaikoista kunnossa myös talvisin. Kunnossapitotyöt pitävät sisällään mm. lumien auraamista ja lumenpoistoa leikkivälineistä. Joensuussa leikkipaikkoja on noin 100, joista 36 on talvikunnossapidettäviä (lähde: Joensuu.fi)

Jyväskylässä osa leikkipuistoista on talvikunnossapidossa. Puistojen hoito on talvisin pääasiassa leikkivälineiden puhdistusta lumesta, kulkuväylien avaamista ja hiekoittamista sekä puhtaanapitoa. Liukkauden torjunta kohdentuu vain kulkuväylille (lähde: jyvaskyla.fi). Valitettavasti Jyväskylän kaupunki on vähentänyt viime vuosina talvikunnossapidettävien leikkialueiden määrää ja tällä hetkellä kaupungissa on 11 talvikunnossapidettävää leikkialuetta. Yhteensä leikkipuistoja on Jyväskylän kaupungin alueella noin 100.

Kuopion kaupunki on ryhtynyt auraamaan väyliä suosituimpiin leikkipuistoihin, sillä kaupunkilaiset ovat antaneet runsaasti palautetta vaikeakulkuisista leikkipaikoista (lähde: yle.fi)

Liikunnan ja leikkimisen ilo kuuluu kaikille lapsille kaikkialla kaupungissa vuoden jokaisena päivänä. Kesäisin leikkipuistoihin on helppo mennä, mutta varsinkin runsaslumisena talvena jo leikkipuistoon meneminen on hyvin hankalaa. Vaunuja on erittäin hankala työntää umpihangessa ja keinut eivät ole välttämättä käyttökelpoisia, koska lunta on niiden alla

todella paljon. Suurin osa kiipeilytelineistä on vaarallisia kertyneen lumen ja jään vuoksi.

Isovanhemmat käyvät myös leikkipuistossa lapsenlapsiensa kanssa, ja vanhuksilla liikkuminen umpihangessa ja liukkailla kentillä on hankalaa. Leikkipuistot ovat kaikkien kaupunkilaisten käytössä ja leikkipuistossa käynti on osa monen perheen päivittämistä/viikoittaista rutiinia. Leikkipuistoja käyttävät myös perhepäivähoitajat ryhmineen.

Esitämme, että Lahti aloittaa leikkialueiden talvikunnossapidon ainakin suosituimmilla ja isoimmilla leikkialueillaan sekä Launeen perhepuistossa. Myös perhepäivähoitajien käyttämät puistot on talvikunnossapidettävä. Talvikunnossapito käsittäisi leikkivälineiden puhdistusta lumesta, kulkuväylien avaamista ja hiekoittamista sekä puhtaanapitoa. Talvikunnossapidettävien leikkipuistojen valinnassa on olettava huomioon alueellinen lasa-arvoisuus. jotta joka puolella kaupunkia on ainakin yksi talvikunnossapidettävä leikkipuisto.”

Lausunto asian uudelleen käsittelyyn palauttamiseen

Valtuustoaloite palautettiin kaupunkitekniikan käsittelyyn 12.6.2023.

Valmistellessaan vastausta valtuustoaloitteeseen kaupunkiympäristön palvelualue, kaupunkitekniikan vastuualue pyysi leikkialuetoimikunnalta lausunnon, teetti leikkialuekyselyn ja selvitti leikkialueiden väylien sekä leikkivälineiden talvikunnossapidon kustannuksia jäljempänä esitetuille eri vaihtoehdoille.

Leikkialuetoimikunnan lausunto

Kuten aloitteen uudelleen käsittelyyn palautuksessa toivottiin, aloite on ollut leikkialuetoimikunnan käsittelyssä 18.4.2023 kokouksessa ja liitteenä on heidän lausuntonsa 25.7.2023 asiaan. Leikkialuetoimikunta esittää, että noin 10 leikkialuetta eri puolilta kaupunkia lisättäisiin talvikunnossapitoon kulkuväylien osalta, jolloin alueille kulku lasten kanssa olisi mahdollista, mutta itse leikkialueilta ei poistettaisi lunta. Talvisin leikkivälineiden käytön turvallisuutta on vaikea taata, kun paksuissa talvivaatteissa ja käsineissä liikkeet ja otteet ovat kesää epävarmemmat, eikä tätä helpota lumen poisto leikkivälineistä.

Leikkialuekysely

Kaupunkitekniikka teetti leikkialueiden talvitoimintoihin liittyvän webropol-kyselyn elo-syyskuun vaihteessa 2023. Kyselyllä haluttiin selvittää, ketkä leikkialueita käyttävät talviaikaan (lumiseen aikaan) ja kuinka usein käyttäjät arvioivat käyvänsä leikkialueilla sekä millaisia toimintoja ja palveluja leikkialueilla tuolloin toivotaan tarjottavan. Lisäksi sen tuloksia haluttiin hyödyntää tämän valtuustoaloitteen vastaamiseen. Kyselyn yhteenveto on kokousasian liitteenä.

Kyselyyn vastasi 348 henkilöä. 94 % vastaajista ilmoitti käyttävänsä leikkialueita vapaa-aikana. 13 % vastaajista ilmoitti käyttävänsä leikkialueita työaikana. Tämä ryhmä sisältää esimerkiksi perhepäivähoitajia. Kyselyyn vastanneet lahtelaiset kertoivat käyttävänsä leikkialueita talviaikaan ahkerasti: 57 % vastaajista kertoi käyttävänsä leikkialueita useamman kerran viikossa. Useamman kerran kuukaudessa käyviä lahtelaisia oli noin kolmasosa vastaajista.

Kyselyssä pyydettiin asettamaan talvikunnossapidon skenaariot mieluisuusjärjestykseen. 75 % asetti etusijalle vaihtoehdon, jossa oman

kodin läheisen leikkialueen liittymät avataan lumesta muutaman kerran talvessa. Noin neljäsosa vastaajista piti mieluisampana vaihtoehtoa kaksi, jossa keskitetysti muutamilla leikkialueilla kauempana kotoa tehtäisiin lumen poistoa myös leikkivälineistä. Eniten vastausvaihtoehdoissa leikkialueille toivottiin toimintoja kuten pulkkailua ja mäenlaskua. Niiden puolesta liputti 85 % vastaajista. Seuraavaksi eniten toivottiin leikkivälineiden putsamista lumesta: 60 % kannatti vaihtoehtoa. Luistelua kannatti 56 % ja lähiihtopaikan kannalla oli 49 % vastaajista. Yhteenvetona kysely osoittaa, että leikkialueita käytetään paljon myös talvisin, mutta käytettäisiin varmasti vielä enemmän, mikäli ne olisivat paremmin saavutettavissa mm. rattailla ja vaunuilla.

Ehdotukset leikkialueiden talvikunnossapidosta

Lahdessa on tuotettu leikkialueista palvelutasotarkastelu "Leikkialueiden palveluverkkotarkastelu 2018–2027". Tässä tarkastelussa Lahden kaupungin leikkialueet on luokiteltu kolmeen eri luokkaan; leikkipuistoihin, leikkialueisiin ja lähileikkialueisiin. Leikkipuistoja on Lahdessa 4 kohdetta eli Launeen Perhepuisto, Loviisanpässinpuiston leikkipuisto, Mustankallionmäenpuiston leikkipuisto ja Tanssimäenpuiston leikkipuisto. Leikkialueita, joilla on n. 1000 m vaikutusalue ympäristön asukkaisiin ja jotka sisältävät monen ikäisiä käyttäjiä palvelevia monipuolisia laitteita, on Lahdessa tällä hetkellä 41 kpl. Muita leikkialueita on 108 kpl ja ne sijaitsevat n. 500 metrin etäisyydellä ympäristön asukkaista. Näitä kutsutaan lähileikkialueiksi. Nimensä mukaisesti ne ovat helposti saavutettavia perusvälineistöön tukeutuvia pienimmille lahtelaisille suunnattuja alueita.

Kaupunkitekniikka tarkasteli Lahden kaupungin leikkialueiden talvikunnossapidon käyttöönotossa kolmea erilaista vaihtoehtoa.

Vaihtoehto 1, jossa palveluverkkotarkastelun mukaisista kohteista valituille leikkipuistoille ja leikkialueille (yhteensä 45 kohdetta) väylät otetaan talvikunnossapitoon eli ne aurataan ja niillä huolehditaan liukkaudentorjuntatoimenpiteistä koko talvikauden ajan.

Vaihtoehto 2, jossa palveluverkkotarkastelun mukaisista kohteista leikkipuistoille ja 10 keskeisimmälle leikkialueelle (yhteensä 14 kohdetta) avataan väylät edellä mainitulla tavalla ja niissä tehdään myös lumen ja jään puhdistus leikkivälineistä sekä niiden turva-alustoilta ja suoritetaan liukkaudentorjunta tarvittaessa.

Vaihtoehto 3, jossa palveluverkkotarkastelun mukaisista kohteista leikkipuistoille ja leikkialueille (yhteensä n. 45 kohdetta) tehdään vaihtoehto no 2 mukaiset toimenpiteet.

Kustannusarvioaskelmissa on esitetty Launeen Perhepuiston talvikunnossapitokustannukset, kuten valtuustoaloitteen palautusesityksessä toivottiin.

Talvikunnossapidon tehtävät ja niistä mahdollisesti aiheutuvat korjaustarpeet leikkialueilla

Ehdotuksissa leikkialueiden väylien talvikunnossapitokustannuksiin on sisällytetty seuraavat tarpeelliseksi katsotut tehtävät leikkialueiden käyttäjien turvallisuus huomioiden;

- Lumen ja sohjon poisto kevyenliikenteenväylä B kunnossapitoluokan mukaisesti
- Hiekoitus/mekaaninen liukkaudentorjunta liukkaudentorjuntamateriaali (hiekkasepeli) mukaan lukien

- Lumen kuormaus ja lähisiirto – (Koneellinen siirto leikkialueelta kasalta leikkialuetta ympäröivälle puistoalueelle sovitulle paikalle.)
- Lumen kuormaus ja ajo lumenvastaanottoalueelle (sisältäen lumen vastaanottomaksut)
- Polanteen poisto ja pinnan tasaus
- Hiekoitusmateriaalin poisto ja pölynsidonta ja leikkivälineiden talvikunnossapitokustannuksiin on sisällytetty seuraavat tarpeellisiksi katsotut tehtävät leikkialueiden käyttäjien turvallisuus huomioiden;
- Lumen ja sohjon poisto leikkivälineistä ja penkeistä sekä niiden alustoista putoamisalueen laajuudelta. Leikkialueen sisällä väylien puhdistus välineeltä toiselle.
- Mahdollisten porttien edustojen lumityöt, siten että portit ovat käytettävissä. Porttien tulee avautua vähintään 90 astetta aitoihin nähden.
- Liukkaudentorjunta puhdistetuille alueille lumen poiston jälkeen.
- Lumen lähisiirto käsityönä. Lumen varastointi siten, että tarvittaessa se on helposti kunnossapitourakoitsijan koneellisesti kuormattavissa ja siirrettävissä. Lumikasat eivät saa aiheuttaa turvallisuusstandardien vastaisia olosuhteita esim. kasojen kautta korkeisiin leikkivälineisiin pääsyä.

Kustannuslaskelmissa on arvioitu talvikunnossapidosta mahdollisesti aiheutuvat leikkivälineisiin, putoamisalustoihin, väyliin ja ympäristöön kohdistuvat vuosittaiset korjauskustannukset. Leikkialueille johtavia väyliä ei ole rakennettu talvikunnossapitoa silmällä pitäen, joten raskas kunnossapitokalusto vahingoittaa niitä. Auroksissa tapahtuu aina, varsinkin kausien alussa, aurovahinkoja, esim. nurmivaurioita, jotka joudutaan korjaamaan. Edelleen käytäville levitetty liukkaudentorjuntamateriaali, hiekka tai sepeli, on keväisin poistettava väylien pinnoilta. Leikkivälineiden turva-alustoilla

liukkaudentorjuntamateriaali aiheuttaa vaurioita, samoin kuin itse leikkivälineissä. Leikkialueiden SFS-EN turvallisuusstandardien mukaiset turva-alustojen jousto-ominaisuudet eivät toteudu sulan maan aikana hiekoitusmateriaalin sekoittuessa esim. turvasoraan tai turvahakkeeseen. Niistä hiekoitusmateriaalia on lähes mahdoton poistaa, vaan alustat on vaihdettava useammin. Leikkivälineitä puhdistettaessa lumesta ja jäästä varsinkin puiset pinnat vaurioituvat herkästi joten esim. puisia tasoja ja porrasrakenteita on varauduttava vaihtamaan useammin.

Kustannusten arviointi

Kustannusarviot pohjautuvat kaupunkitekniikan pyytämiin tarjouksiin nykyisiltä alueurakoiden sopimuskumppaneilta leikkialueiden väylien ja leikkivälineiden talvikunnossapidosta. Pyydettyjä kustannusarvioita laskettaessa päädyttiin vuositasolla keskimääräisesti 30 toimenpidekertaan, joka pohjaa aikaisempien talvikausien auraslähtöjen määriin. Samoihin ajankohtiin ajoitettaisiin myös leikkivälineiden lumien puhdistukset, ettei satanut lumi ehtisi tallaantua leikkivälineiden pinnoille, jolloin poistaminen hankaloituu ja jouduttaisiin käyttämään työkaluja, joilla on mahdollisuus vioittaa itse välineitä tai muita rakenteita.

Kustannusarvio vaihtoehto 1. 4 leikkipuistoa + 41 leikkialuetta (yhteensä 45 kohdetta)

- väylien talvikunnossapito noin 1.400.000 euroa/vuosi
- talvivauriokorjaukset noin 20.000 euroa/vuosi

Kustannusarvio vaihtoehto 2. 4 leikkipuistoa + 10 leikkialuetta (yhteensä 14 kohdetta)

- väylien talvikunnossapito noin 450.000 euroa/vuosi

- leikkivälineiden talvikunnossapito noin 1.000.000 euroa/vuosi
- talvivauriokorjaukset noin 7.000 euroa/vuosi
- leikkivälineiden korjaukset ja turva-alustojen/putoamisalustojen vaihdot noin 50.000 euroa/vuosi

Kustannusarvio vaihtoehto 3. 4 leikkipuistoa ja 41 leikkialuetta (yhteensä 45 kohdetta)

- väylien talvikunnossapito noin 1.400.000 euroa/vuosi
- leikkivälineiden talvikunnossapito noin 2.600.000 euroa/vuosi
- talvivauriokorjaukset noin 20.000 euroa/vuosi
- leikkivälineiden korjaamiset ja turva-alustojen/putoamisalustojen vaihdot noin 100.000 euroa/vuosi

Launeen Perhepuiston talvikunnossapito

- väylien talvikunnossapito noin 250.000 euroa/vuosi
- leikkivälineiden talvikunnossapito noin 300.000 euroa/vuosi
- talvivauriokorjaukset 5.000 euroa/vuosi
- leikkivälineiden korjaamiset ja turva-alustojen/putoamisalustojen vaihdot noin 30.000 euroa/vuosi

Lisäksi kaupunkitekniikka on arvioinut, että toiminnan käynnistäminen vaatisi seuraavat panostukset;

- palvelun käynnistämiseen liittyvät kertakustannukset 5 000–10 000 euroa
- tarkastukset, valvonta ja muut yleiset kustannukset 5 000–10 000 euroa/vuosi

Edellä mainittuihin tehtäviin ei ole vuoden 2024 eikä seuraavien vuosien talousarvioesityksessä varauksia, eikä kaupunkitekniikan käyttötalouden budjetissa ole sellaista varausta, jolla talvikunnossapito voitaisiin toteuttaa. Kunnossapitoon kohdistuu tulevana vuosina talouden

tasapainottamistoimenpiteitä kunnossapidon alueurakoiden palvelukokonaisuuteen, tarvittavien lisätöinä tuotettavien kunnossapitopalveluiden karsimiseen ja palveluverkon kriittiseen tarkasteluun.

Kaupunkitekniikan esitys on, että nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ei käynnistetä leikkialueiden talvikunnossapitoa valmistelussa esitetyin kunnossapidon tuottein. Leikkialueiden käytölle ei ole estettä talvikaudella, mutta on totta, että se vaatii kesäkautta enemmän omatoimisuutta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: -